

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 176/2020-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Heydukova 12, Bratislava, v menej ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jakub Mandelík, PhD., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 151/2017, 1 Cdo 11/2018 z 27. marca 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Heydukova 12, Bratislava, v menej ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jakub Mandelík, PhD., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 151/2017, 1 Cdo 11/2018 z 27. marca 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľka bola v zmysle čl. X bodu 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 zo 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) s účinnosťou od 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duřovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce prejednaná a rozhodnutá vo štvrtom senáte ústavného súdu v zložení Miroslav Ďuriš (predseda senátu), Ladislav Dudiš a Libor Duřa (sudca spravodajca).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 12 C 57/2011 domáhala od obchodnej spoločnosti Generali Poist'ovňa, a. s. (ďalej len „žalovaná“), sumy 9 154,21 eur aj s príslušenstvom ako neuhradenej časti poistného plnenia, pretože sa nestotožnila s výškou poistného plnenia, ktoré vyčíslila žalovaná v dôsledku poistnej udalosti (totálnej škody na osobnom motorovom vozidle). Okresný súd rozhodol o žalobe rozsudkom č. k. 12 C 57/2011-258 z 9. septembra 2014 (ďalej len „rozsudok okresného

súdu“), ktorým žalovanej uložil povinnosť uhradiť sťažovateľke sumu 1 652,80 eur s príslušenstvom, a v prevyšujúcej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.

4. Na základe odvolania sťažovateľky bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 719/2014 z 27. októbra 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu potvrdený ako vecne správny. Krajský súd zároveň uznesením sp. zn. 3 Co 720/2014 z 27. októbra 2016 uznesenie okresného súdu potvrdil v časti, ktorou bola sťažovateľke uložená povinnosť nahradiť štátu trovy konania, a zrušil v časti, ktorou bola sťažovateľke uložená povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka najvyššiemu súdu dovolanie z dôvodu, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), a rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu odmietol (výrok 2) a žalovanej priznal náhradu trov dovolacieho konania (výrok 4).

7. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľka považuje za nesprávne a ústavne neakceptovateľné v časti týkajúcej sa posúdenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktoré odmietol s odôvodnením, že sťažovateľka v dovolaní nevymedzila právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Najvyšší súd podľa názoru sťažovateľky nevykladal procesnoprávnu úpravu v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu a porušil princíp *denegatio iustitiae*, čím jej odňal právo domáhať sa spravodlivého rozhodnutia, a teda došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Sťažovateľka sa domnieva, že v dovolaní uviedla nielen odkaz na § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ale aj právne posúdenie veci, ktoré považuje za nesprávne, a skonštatovala, v čom spočíva jeho nesprávnosť, keď konfrontovala právne závery krajského súdu a očakávala, že najvyšší súd sa s nimi vysporiada. Podľa sťažovateľky má najvyšší súd plniť nielen svoju interpretačnú úlohu, ale „*tiež rozhodovať zložité právne otázky, prispievať k právnej istote a zjednocovať rozhodovaciu prax súdov nižších inštancií.*“.

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukázala na skutočnosť, že z obsahu dovolania vyplynula jediná právna otázka, ktorú mal najvyšší súd vyriešiť, a to, či vzhľadom na § 2 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) v spojení s § 788 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 806 Občianskeho zákonníka je zákonný postup žalovanej, keď pri ojazdenom motorovom vozidle žalovaná stanovila poistnú sumu vo výške presahujúcej v čase uzavretia poistnej zmluvy poistnú hodnotu motorového vozidla a následne v neprospech sťažovateľky v prípade totálnej škody motorového vozidla poskytla poistné plnenie iba do výšky všeobecnej hodnoty motorového vozidla v čase škodovej udalosti, hoci počas poistného obdobia inkasovala žalovaná poistné určené percentom z poistnej sumy rovnajúcej sa nadobúdacej (novej) cene motorového vozidla.

10. S odkazom na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kadlec a spol. proti Českej republike (sťažnosť č. 49478/99) a na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/2002 sťažovateľka vytýka najvyššiemu súdu prehnaný formalistický a reštriktívny prístup, ktorý je v rozpore s princípmi spravodlivého súdneho konania. Najvyšší súd mal zvoliť ústretovejší postup a vyzvať sťažovateľku, aby dovolanie doplnila v zmysle § 438 ods. 1 a § 129 CSP a odstránila tak nejasnosti dovolania. Najvyšší súd tak mohol podľa sťažovateľky naplniť svoju primárnu úlohu – vyriešiť doteraz nevyriešenú právnu otázku.

11. Podaním doručeným ústavnému súdu 18. júla 2019 sťažovateľka doplnila argumentáciu svojej ústavnej sťažnosti a poukázala na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 151/2018. Sťažovateľka uviedla, že v tejto veci si najvyšší súd dokázal vyložiť

právnú otázku z obsahu dovolania a následne ju naformuloval a podľa sťažovateľky je teda „*neakceptovateľné, ak v jednej právnej veci postačoval iba obsah dovolania a v inej veci mala údajná absencia výslovnej právnej otázky za následok odmietnutie dovolania.*“.

12. Druhým doplnením ústavnej sťažnosti doručeným ústavnému súdu 16. augusta 2019 sťažovateľka ďalej rozviedla predchádzajúcu argumentáciu týkajúcu sa posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v iných súdnych konaniach, v ktorých najvyšší súd dovodil právnú otázku z obsahu dovolania, prípadne si ju sám naformuloval. Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka uviedla rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 13/2018 z 29. novembra 2018 a sp. zn. 3 Cdo 3/2018 z 13. decembra 2018 a sp. zn. 3 Cdo 220/2017 z 11. októbra 2018. Vzhľadom na to, že o dovolaní sťažovateľky bolo rozhodnuté po vydaní už uvedených rozhodnutí, mal senát 1 Cdo (príslušný v sťažovateľkinej veci) postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu najvyššieho súdu v súlade s § 48 ods. 1 CSP. Sťažovateľka sa v tejto súvislosti teda domáha vyslovenia porušenia práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, pretože nepostúpenie veci veľkému senátu je spôsobilé založiť vadu nesprávne obsadeného súdu.

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že výrokom 2 napadnutého uznesenia, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie proti rozsudku krajského súdu, porušil jej v bode 1 uvedené práva, zrušil výroky 2 a 4 napadnutého uznesenia a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 593,14 eur.

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

14. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

21. Ústavný súd pritom vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

22. Sťažovateľka sa podanou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

23. Skôr, ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu podstatnej sťažnostnej argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti, považuje za nevyhnutné zdôrazniť, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto dôvodu ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade,

ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

24. Ústavný súd akcentuje, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04)].

25. Integrovanou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, čo predstavuje záruku toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Náležité odôvodnenie rozhodnutia ako prostriedok k zamedzeniu svojvôle súdu má súčasne zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť jeho rozhodovania. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu má účastník konania právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver

o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

26. Uvedené východiská bol povinný pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky rešpektovať aj najvyšší súd, preto sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti oboznámil s tou časťou odôvodnenia jeho napadnutého uznesenia, ktorá je pre zhodnotenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti podstatná, a súčasne sa zameral na posúdenie, či zo strany najvyššieho súdu skutočne došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Na tomto základe je potom úlohou ústavného súdu formulovať záver o arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a tak vysloviť porušenie označených práv sťažovateľky, alebo, naopak, konštatovať zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti.

27. O zjavne neopodstatnenej ústavnej sťažnosti pritom možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

28. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v namietaní formalistického prístupu najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania z dôvodu vymedzeného v § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Sťažovateľka tvrdí, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je ústavne neakceptovateľné a vykazuje znaky svojvoľného posúdenia veci, keďže najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky z dôvodu nejasnej formulácie právnej otázky, ktorá v jeho rozhodovacej praxi nebola vyriešená.

29. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie,

ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

30. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

31. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

32. Úlohou ústavného súdu bolo pri predbežnom prejednaní ústavnej sťažnosti zistiť, či najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľky. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd považoval dovolanie sťažovateľky za vadné v tom, čo bolo pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP podstatné (vo vymedzení právnej otázky, ktorá najvyšším súdom ešte nebola riešená, resp. v absencii právnej otázky). Podľa najvyššieho súdu však nešlo o vadu, ktorú by sa mal súd pokúsiť odstrániť (aj s ohľadom na právne zastúpenie sťažovateľky advokátom v dovolacom konaní), a je takej povahy, že bráni uskutočneniu dovolacieho prieskumu.

33. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (bod 26) v podstatnom uviedol, že sťažovateľka síce v dovolaní podrobila kritike skutkové a právne závery okresného súdu a krajského súdu, ale právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola dosiaľ vyriešená, nekonkretizovala. Ďalej najvyšší súd poukázal na to, že vo vzťahu k rozsudku krajského súdu v dovolaní sťažovateľka uviedla iba to, že „účastníci konania sa v poistnej zmluve odklonili od tzv. odškodňovacej zásady a dohodli si poistnú sumu, ktorá v čase uzavretia poistnej zmluvy nepochybne preyšovala poistnú hodnotu hnutelnej veci, uvedené označila za dohodu o fixnej (paušálnej) výške poistného plnenia v zmysle § 788 ods. 4 OZ, ktorou vylúčili aplikáciu čl. XI ods. 6 VPP HAV 08.“. Najvyšší súd k tomu dodal, že ani z obsahu dovolania jasne nevyplýva, ktorú právne významnú otázku mala sťažovateľka na mysli, a uzavrel, že „právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v ustanoveniach CSP nedáva žiadny

priestor pre uplatnenie domnieok alebo dedukcií dovolacieho súdu alebo jeho dohadov o tom, ktorú z viacerých právnych otázok riešených prvoinštančným a odvolacím súdom mal dovolateľ (jeho advokát) na mysli pri formulovaní dovolania. Iba samotné konštatovanie, že odvolací súd vec nesprávne posúdil, nenapĺňa predpoklady vyplývajúce z § 421 ods. 1 písm. b) CSP.“.

34. Na základe uvedeného najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky v tejto časti podľa § 447 písm. f) CSP, podľa ktorého odvolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

35. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa v jeho odôvodnení ústavne udržateľným spôsobom vysporiadal s dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom presvedčivo a zrozumiteľne vysvetlil, z akých dôvodov nebol prieskum daného predpokladu prípustnosti dovolania možný.

36. Vo vzťahu k sťažnostnej argumentácii sťažovateľky ústavný súd uvádza, že z hľadiska dovolacích dôvodov možno dovolanie prípustné podľa § 421 CSP odôvodniť len tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a dovolateľ musí dovolací dôvod vymedziť tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uviesť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Vzhľadom na viazanosť najvyššieho súdu obsahovým vymedzením dovolacieho dôvodu (§ 440 CSP) nemôže byť postačujúce, aby namietané nesprávne právne posúdenie veci bolo uvedené len odkazom na zákonné ustanovenie, ale je potrebné, aby dovolateľ konkrétne uviedol otázku zásadného právneho významu a vysvetlil, prečo z jeho pohľadu odvolací súd zaujal nesprávny právny názor na jej riešenie. Prípustnosť dovolania potom závisí od toho, ako dovolateľ vymedzí právnu otázku riešenú odvolacím súdom s ohľadom na to, že dosiaľ odvolací súd takúto otázku vo svojej rozhodovacej praxi neriešil (k tomu ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, 1540 s. ISBN 978-80-7400-629-6. s. 1409.). Na základe uvedeného preto možno prisvedčiť právnenému názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého riadne vymedzenie právnej otázky

zásadného významu, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu, je zásadne povinnosťou dovolateľa, a nie najvyššieho súdu.

37. Ústavný súd po oboznámení sa s dovolaním konštatuje, že v časti dovolania, v ktorej sťažovateľka odkazuje na § 421 ods. 1 písm. b) CSP, prezentuje svoj právny názor, akým spôsobom mal krajský súd posúdiť podané odvolanie, pričom primárne zdôrazňuje argumentáciu týkajúcu sa odklonu zmluvných strán od dispozitívnej právnej úpravy pri uzavretí poisťnej zmluvy, a tým aj automatického odklonu od odškodňovacej zásady pri poisťnom plnení, ktorú krajský súd neuznal. Pre prípad, keď by najvyšší súd túto argumentáciu neprijal, sťažovateľka zastáva názor, že čl. XI ods. 6 VPP HAV 08 uzavretej poisťnej zmluvy predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, čím došlo k zneužitiu slabšieho postavenia sťažovateľky zo strany žalovanej. V tejto súvislosti navrhla sťažovateľka konanie v zmysle § 162 ods. 1 písm. c) CSP prerušiť a podať návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom Európskej únie vzhľadom na európsky rozmer ochrany spotrebiteľa, pričom v závere dovolania výslovne formulovala prejudiciálnu otázku totožnú s otázkou uvedenou sťažovateľkou až v ústavnej sťažnosti (pozri bod 9). Táto otázka sa však vzťahuje výlučne k návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorému najvyšší súd nevyhovel, čo odôvodnil v bodoch 7 až 11 napadnutého uznesenia.

38. S ohľadom na uvedené ústavný súd uvádza, že v časti dovolania venovanej odôvodneniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľka explicitne nevymedzila žiadnu právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu nebola dosiaľ vyriešená, a z dovolania nie je možné s určitosťou vydedukovať právnu otázku, ktorou by sa mal najvyšší súd v prejednávanej veci zaoberať. Ústavný súd na tomto mieste opätovne pripomína, že predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie, t. j. jasné formulovanie právnej otázky, ktorá ešte nebola dovolacím súdom vyriešená, a nie je povinnosťou dovolacieho súdu, aby si právnu otázku vyvodil sám. Naopak, táto povinnosť prislúcha strane (dovolateľovi), ktorá je v dovolacom konaní povinne zastúpená advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom. Z tohto dôvodu sa ústavný súd stotožňuje s odôvodnením najvyššieho súdu obsiahnutým v napadnutom uznesení, keďže nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný

postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.) nemajúci oporu v procesných kódexoch.

39. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky týkajúcu sa formalistického prístupu najvyššieho súdu vo vzťahu k otázke prípustnosti dovolania, ústavný súd poukazuje na to, že ústavnému súdu nepatrí nahrádzať právne názory najvyššieho súdu a pokiaľ závery najvyššieho súdu v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať.

40. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého v sústave všeobecného súdnictva len najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu prináleží rozhodovať o naplnení predpokladov na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti samotného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Rovnako tak posúdenie toho, či otázka zásadného právneho významu bola už najvyšším súdom v jeho rozhodovacej činnosti vyriešená alebo nie, a na to nadväzujúcu prípustnosť dovolania bude riešiť najvyšší (dovolací) súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (§ 432 CSP).

41. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje a jeho rozhodnutie považuje za formálne a nesprávne, pričom najvyšší súd v napadnutom uznesení podrobne vysvetlil dôvod odmietnutia dovolania sťažovateľky, nie je postačujúca sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

42. Na tomto základe ústavný súd zastáva názor, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zasahoval. Právne závery najvyššieho súdu koncipované v napadnutom uznesení nemožno totiž podľa názoru

ústavného súdu považovať za arbitrárne alebo ústavne neakceptovateľné, ako to tvrdí sťažovateľka v ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd sa v danom prípade nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy, ktorými by poprel jej účel a význam.

43. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

44. Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, keď v ústavnej sťažnosti vyslovila presvedčenie, že bolo povinnosťou senátu 1 Cdo vec postúpiť na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, pretože v iných konaniach si dokázal najvyšší súd vymedziť právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP sám, prípadne ju posúdil z obsahu dovolania. Ak sa chcel senát 1 Cdo v otázke o prípustnosti dovolania odchyliť od právneho názoru iných senátov, mal podľa sťažovateľky postupovať podľa § 48 ods. 1 CSP.

45. Podľa § 48 ods. 1 CSP ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

46. Cieľom právnej úpravy obsiahnutej v § 48 ods. 1 CSP je pokryť prípady, v ktorých trojčlenný senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že je dôvod na zmenu právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného trojčlenného senátu najvyššieho súdu (čím bola predznamenaná línia smerujúca k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe), alebo na zmenu (už) ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Pokiaľ k takejto situácii dôjde, je senát povinný postúpiť vec veľkému senátu

(rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 174/2016 z 10. novembra 2016 uverejnený v zbierke pod R 17/2017).

47. Nevyhnutným predpokladom pre vznik povinnosti dovolacieho senátu vec predložiť na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu je teda vôľa dovolacieho senátu odchyliť sa od právneho názoru vysloveného v predchádzajúcom rozhodnutí, teda ak ide o konkurujúce si právne názory, ktoré odlišným spôsobom vykladajú (interpretujú) rovnakú právnu normu (k tomu pozri aj uznesenie veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 4/2017 z 18. decembra 2017).

48. V okolnostiach daného prípadu najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku odvolacieho súdu podľa § 447 písm. f) CSP ako neprípustné, keď konštatoval, že nie je možné pristúpiť k meritórnemu prieskumu dovolania sťažovateľky, pretože dostatočne nevymedzila dovolacie dôvody tak, ako je vyžadované príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku.

49. Svoje rozhodnutie dovolacích súd zároveň oprel o judikatúru (rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 6/2017 a sp. zn. 3 Cdo 28/2017), na základe ktorej najvyšší súd ustálil, akým spôsobom má dovolateľ formulovať právnu otázku, aby mohla byť relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená. Nie je povinnosťou najvyššieho súdu, aby si právnu otázku, ktorá mala byť riešená odvolacím súdom nesprávne, mal vyvodzovať sám. Naopak, jej riadne vymedzenie, t. j. jasné formulovanie, je povinnosťou strany, ktorá je v dovolacom konaní povinne zastúpená advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 230/2017).

50. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že je to práve najvyšší súd, ktorý je oprávnený (a zároveň povinný) ešte pred samotným prejednaním vo veci posúdiť, či dovolanie spĺňa kritériá naň kladené Civilným sporovým poriadkom a judikatúrou najvyššieho súdu. Najvyšší súd hodnotí každé dovolanie individuálne a pri úvahe, či je prípustné, sa riadi zákonnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku a príslušnou judikatúrou. Ak teda v konkrétnej veci najvyšší súd dospel k názoru, že dovolanie podané sťažovateľkou nie je prípustné z dôvodu nevymedzenia právnej otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi vyriešená, neodklonil sa pri otázke posudzovania prípustnosti dovolania od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu.

51. K námietke sťažovateľky, že senát 1 Cdo mal vec postúpiť veľkému senátu, pretože v iných dovolaniach konaniach (sp. zn. 2 Cdo 13/2018, sp. zn. 3 Cdo 3/2018 a sp. zn. 3 Cdo 220/2017) si najvyšší súd sám vyvodil právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ústavný súd uvádza: Skutočnosť, že iné senáty v odlišných konaniach rozhodli vzhľadom na ich konkrétne okolnosti inak, automaticky neznamena, že takýmto spôsobom (v otázke posúdenia prípustnosti dovolania) mal postupovať aj senát 1 Cdo v sťažovateľkinej veci. Neznamena to teda, že aj v prípade sťažovateľky mohol považovať predmetnú právnu otázku za dovolaním dostatočne špecifikovanú (a v nadväznosti na to pre rozhodnutie kľúčovú). K tomu ústavný súd poznamenáva, že zovšeobecnenie takej úvahy (bez ohľadu na obsah konkrétneho dovolania v konkrétnej veci) by mohlo viesť až k absurdnému postupu, že dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom rezignuje na požiadavky uvedené v § 421 v spojení s § 432 CSP a ponechá v každom prípade na úvahe najvyššieho súdu, ktorú právne významnú otázku mal dovolateľ na mysli. Zákon, naopak, kladie na dovolateľa kvalifikované požiadavky zodpovedajúce možnému prielomu do zásady (relatívnej) nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí.

52. Ústavný súd s ohľadom na už uvedené konštatuje, že najvyšší súd dovolanie sťažovateľky posúdil ako neprípustné a v napadnutom uznesení vysvetlil dôvody, ako aj judikatúrne východiská, ktoré ho k tomu viedli. Nemožno preukázateľne konštatovať, že bol dôvod na postup predpokladaný v § 48 ods. 1 CSP, keďže taký postup závisí

(aj) od špecifickej individuálnej možnosti identifikovať spornú právnu otázku, pričom odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu nie je v tomto smere (ako už bolo uvedené) ústavne neudržateľné. Zároveň platí, že právny názor o potrebe vymedzenia otázky, ktorej sa týka sporné právne posúdenie veci dovolateľom (nie dovolacím súdom), ostal oproti skorším rozhodnutiam najvyššieho súdu nezmenený (a zodpovedajúci zneniu § 432 ods. 2 CSP).

53. Z dôvodu, že ústavný súd nepovažoval postup senátu 1 Cdo najvyššieho súdu spočívajúci v nepostúpení veci veľkému senátu za spôsobilý vyvolať porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

54. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v nej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu